

Rio+20 – a co dál?

Mimořádná událost zlomového významu

Konference OSN o udržitelném rozvoji Rio+20 proběhla ve dnech 20. – 22. června v brazilském Rio de Janeiro; účastnilo se jí podle oficiálních údajů 45 400 účastníků. Z toho bylo cca 12 000 delegátů ze 188 členských a tří pozorovatelských zemí OSN a 9 800 z nevládních a jiných organizací. Státy byly zastoupeny většinou ministry, avšak přítomno bylo i téměř 90 prezidentů či premiérů (například Čína, Indie, Jižní Afriky, Indonésie; z evropských zemí nově zvolený francouzský prezident).

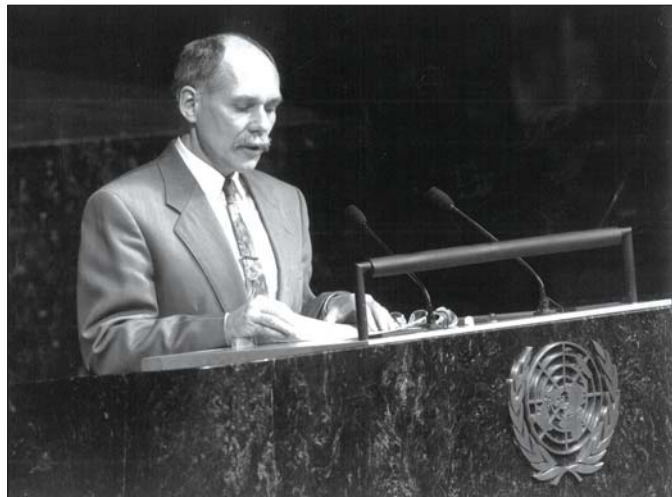
Letošní summit byl již čtvrtou vrcholnou konferencí OSN, jež se zabývala životním prostředím a udržitelným rozvojem. První z nich byla v roce 1972 stockholmská Konference OSN o lidském životním prostředí (UN Conference on Human Environment), která pojmenovala důležité aspekty globálního ohrožení životního prostředí a jejich bezprostřední příčiny. Její heslo „Pouze jedna Země“ (Only One Earth) dobře vystihlo globální rozměr této mimořádně důležité události. Poprvé v historii se přímo v názvu světového summitu objevil termín životní prostředí (dnes „environment“, tehdy šlo o novou věc a ještě se muselo zpřesnit „human environment“), i tato skutečnost zdůrazňuje jeho zlomový význam. Druhý velký summit, Konference OSN o životním prostředí a rozvoji, známý Summit Země (UN Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro 1992; heslo „V našich rukou“, In Our Hands), se pokusila nalézt soulad mezi „ekonomií a ekologií“, kterého lze dosáhnout uplatněním koncepce udržitelného rozvoje. Vypracovala podrobný manuál o více než 1000 stranách zvaný Agenda 21 a svět předpokládal, že nic nebrání nastoupení správné cesty. Po Riu však transformace směrem k udržitelnému rozvoji nezačala ani v mezinárodním měřítku, ani v žádné jednotlivé zemi. Proto byl svolán další summit, už jednoznačně nazvaný Světový summit o udržitelném rozvoji (World Summit on Sustainable Development). Konal se v Johannesburgu v roce 2002 a jeho heslo „Lidé, planeta, prosperita“ (People, Planet, Prosperity) definuje tři známé pilíře udržitelného rozvoje. Neměl přinést žádné nové ideje, měl to být „summit implementační“, ale ve skutečnosti k implementaci koncepce udržitelného rozvoje předložené v Riu toho mnoho nedodal.

Světová environmentální situace

Dnes je dostatečně zřejmé, že rozvoj ani globální, ani v žádné jednotlivé zemi nemá

Prof. Bedřich Moldan na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji Rio+20 (ún 2012)

Prof. Bedřich Moldan při prejavu na Valnom zhrmáždění OSN v New Yorku. V tej dobe predsedal Komisii OSN pre udržateľný rozvoj, ktorá pripravovala Konferenciu OSN v Johannesburgu v roku 2002

udržitelný charakter. V ekonomické a zčásti v sociální oblasti můžeme sice pozitivní vývoj najít, ale zároveň se vážně zhoršila světová environmentální situace. Na prvním místě je třeba jmenovat již dnes jasně patrné ničivé důsledky zrychlující se změny klimatu, jejíž hlavní příčinou jsou rychle rostoucí emise skleníkových plynů, především oxidu uhličitého ze spalování fosilních paliv. Od r. 1992 se objem těchto emisí zvýšil o 36 % a jeho koncentrace v atmosféře o 9 % (od začátku industriálního období celkem o 40 %). Teplota se ve světovém průměru zvýšila o 0,8 °C, přičemž 10 vůbec nejteplejších let bylo v období od r. 1998. Hladina moří stoupá o 3 mm ročně, ubývají polární ledovce – nejvýrazněji v Arktidě, zmenšují se i horské ledovce zvláště v Himalájích a v Andách, kde představují kriticky důležité zdroje sladké vody. S rostoucím obsahem CO₂ v ovzduší souvisí i okyselení vody v oceánu (hodnota pH klesá o 0,5). Pokud se bezprostředně nepodniknou výrazné kroky, změna klimatu přinese do r. 2050 oteplení v průměru o 3 – 6 °C, což je podstatně více, než s čím počítají plánovaná adaptační opatření zaměřená na zvládání sucha, mimořádných událostí (bouře, povodně), zvýšení hladiny oceánu či nedostatku zdrojů vody. Velkým problémem je dále pokračující ztráta biologické rozmanitosti, způsobená především zmenšením plochy původních lesů, ale i zvýšenou zemědělskou produkcí včetně rychlého růstu pěstování bioenergetických plodin. Lesní pokryv planety se zmenšil od r. 1992 o 300 mil. ha (více než je plocha Argentiny) a s tím souvisí i snížení indexu biologické rozmanitosti, založeném na sledování počtu druhů rostlin a živočichů o 12 % a v nejvíce biologicky bohatých tropech dokonce o 40 %. Další závažnou skutečností je to, že již dnes a zejména v budoucnu hrozí nedostatek sladké vody, kterým do r. 2050 bude vážně trpět 40 % světové populace. Hlavními příčinami je změna klimatu (sucha zvláště v Africe), zvýšená poptávka, ale i špatné hospodaření, zejména vyčerpání dostatečně rychle se neobnovujících zásob podzemní vody, například pro „pouštní“ zemědělství v Libyi nebo v Saudské Arábii. Je třeba rovněž zmínit, že lidé ohrožuje předčasná úmrtnost v důsledku znečištění prostředí, zejména ovzduší zvláště v Číně, Indii a dalších rychle se rozvíjejících zemích. Stále vážnějším problémem je konečně rychle rostoucí počet i objem nově vyráběných chemikálií pro nejrůznější účely (zde je šampionem Čína). Jen u velmi malého podílu jsou známy zdravotní účinky, zvláště o dlouhodobých se může jen spekulovat. Podle dosavadních zkušeností však mohou být vážné a nečekané, jak ukazují mnohé příklady z nedávné minulosti (například odhalení široce rozšířených ftalátů jako endokrinních disruptorů).

Zelená ekonomika a vymýcení chudoby

Reflexe této neutěšené situace vedla k tomu, že Valné shromáždění OSN přijalo v prosinci 2009 rezoluci č. 64/236, kterou rozhodlo o konání konference Rio+20 v červnu 2012, a to na úrovni světového summitu. Stanovilo hlavní rysy přípravného procesu a rozhodlo, že hlavní témata Konference budou dvě: zelená ekonomika v kontextu udržitelného rozvoje a vymýcení chudoby (Green economy in the context of sustainable development and poverty eradication, GESDPE) a institucionální rámec udržitelného rozvoje (Institutional framework for sustainable development, IFSD). Zejména zelená ekonomika by se měla stát účinným nástrojem kyzeleného nástupu na trajektorii udržitelného rozvoje. Tak si to představovaly zejména průmyslově vyspělé státy, sdružené v Organizaci pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD, členy jsou 34 bohaté státy Severu). Poměrně konkrétní návod je obsažen v textu „Towards Green Growth“, který byl přijat jejím ministerským zasedáním v květnu 2011. Na jeho vyznění měla velký vliv ekonomická krize z posledních let. OECD chce přispět k opětovnému nastoupení robustního ekonomického růstu, ale zároveň varuje před návratem k obvyklým praktikám („business as usual“), což by podle generálního tajemníka Angela Guriho bylo „opravdu nemoudré“ a v posledu neudržitelné, zahrnující rizika, jež mohou způsobit vážné škody lidem a omezit ekonomický růst a rozvoj. Je tedy třeba provést transformaci k takovému ekonomickému rozvoji, který zajistí, že „příroda bude i nadále lidem poskytovat zdroje a služby, na kterých závisí náš život a jeho kvalita“. Dosáhne se toho uplatněním širokého souboru opatření, která jsou poměrně detailně popsána a týkají se především ekonomické politiky: fiskální a daňová opatření, stimulace efektivního využití zdrojů, podpora inovací, odstranění environmentálně škodlivých dotací a další ekonomické nástroje. Důležitou součástí je monitoring úspěšného (nebo neúspěšného) postupu, založený na indikátorech, mimo jiné je zde zdůrazněna potřeba postoupit „za HDP“ a nepovažovat dosud nejmocnější ekonomický indikátor za ukazatel kvality lidského života. Rovněž Evropská unie se plně zapojila do přípravy Rio+20. Navrhla

řadu konkrétních cílů v 5 klíčových oblastech: zdroje sladké vody; udržitelná energetika; využití území, půdy, zemědělská produkce a ochrana biologické rozmanitosti; oceány a život v mořích; efektivní a hospodárné využívání přírodních zdrojů a účelné nakládání s odpady.

Na základě podkladů, které dodaly členské státy OSN a představitelé velkých společenských skupin (jako jsou nevládní organizace, vědecká komunita, podnikatelé a další), sestavil sekretariát začátkem roku 2012 „nulovou verzi“ dokumentu, který po usilovném, stovky hodin trvajícím vyjednávání vyústil v závěrečný text Ria+20 „Budoucnost, kterou chceme“ (The Future We Want). Již od počátku vyjednávání se však projevil zásadní rozpor mezi vyspělými zeměmi a rozvojovými státy, sdruženými v široké stotřicetičlenné skupině G77 a Čína. Ty vidí myšlenku zelené ekonomiky jako podezřelou, cítí za ní různé obchodní restriktce, nerealistické environmentální standardy a jiná omezení svého rozvoje. Udržitelný rozvoj totiž ve velké míře chápou spíše jako synonymum trvalého a po všech stránkách zajištěného hospodářského růstu. V důsledku tohoto základního i mnoha dalších rozporů pak celé dlouhé vyjednávání nevedlo k jasným závěrům a situace se nezlepšila ani v posledních dnech těsně před vlastní konferencí. Brazilští diplomaté na tuto potenciálně kritickou situaci, kdy vyjednavací jednotlivých částí dokumentu nebyli schopni dosáhnout shody, odpověděli tak, že z textu prostě vyřadili všechny sporné body. Výsledkem, který byl nakonec bez větších problémů schválen, je málo ambiciózní text, neobsahující žádné konkrétní závazky, kvantitativní ukazatele nebo zásadní rozhodnutí. Například se nepodařilo prosadit povýšení Programu OSN pro životní prostředí – UNEP na specializovanou agenturu OSN, což bylo jednou z priorit EU, ani definovat hlavní oblasti, ke kterým by se měly vztahovat předpokládané globální cíle udržitelného rozvoje. Právě poslední zmíněná záležitost je však příkladem toho, že dokument Budoucnost, kterou chceme, není zcela nezajímavý nebo bezcenný. Málokde sice jde za obecné a nezávazné formulace, avšak otvírá řadu nových témat včetně zelené ekonomiky a již zmíněných cílů udržitelného rozvoje. Byl zdůrazněn význam hodnot, jako jsou demokracie, dobré vládnutí, vláda práva, svoboda, bezpečnost. Byla vyzdvížena role podnikatelského sektoru a vědecké sféry a byl přijat desetiletý program udržitelné spotřeby a výroby, který bude mít na starost některé ze stávajících orgánů OSN. Důležitá je rovněž shoda na tom, že měření pokroku je třeba zajistit hlubšími prostředky než je stávající hrubý domácí produkt; k tomuto cíli je třeba vyvinout nové indikátory.

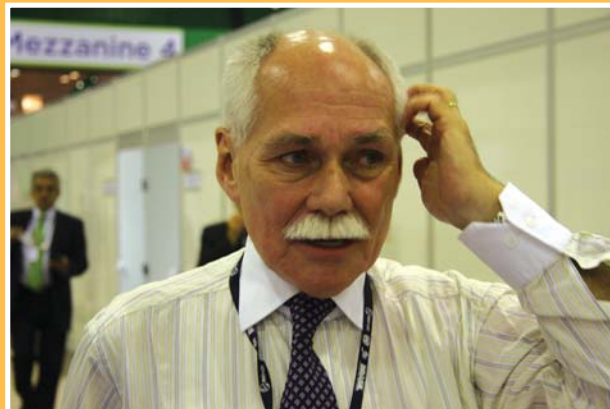
Kritika nevládních organizací

Nicméně kritika, které byla podrobena závěrečná deklarace zejména ze strany nevládních organizací, je oprávněná: skutečně jde o dokument dosti bezzubý, který nepřináší žádnou historickou výzvu nebo nové poselství. Důvodů tohoto neúspěchu je několik, zmíníme tři. Především se (již do jisté míry opakovaně) prokázalo, že stávající procedury velkých konferencí OSN, hledajících úplný konsenzus mezi 200 členskými státy, jsou neúčinné. Již dlouho se volá po reformě OSN, avšak není dostatečná vůle k jejímu prosazení, protože by to znamenalo potenciální narušení mocenské geopolitické rovnováhy s nepředvídatelnými následky. Druhým důvodem je existence mocné skupiny G77 a Číny, která při jednáních vystupuje jako jednotný blok. Protože její členské země jsou velmi různorodé a mají různé zájmy, společné postoje se v rámci této skupiny velmi těžko nacházejí, a nakonec se obvykle zúží na prostou negaci návrhů rozvinutých států, což často znamená zablokování celého vyjednavacího procesu. Třetí důvod je dán současnou ekonomickou krizí, která zvyšuje míru nedůvěry mezi jednotlivými státy. Ty se spíše uzavírají do sebe a hájí své národní zájmy, mnohdy sice krátkozrace, ale zato úporně. Tyto postoje rozhodně nepodporují globální dlouhodobý pohled, který je předpokladem úspěšného řešení problémů především environmentálních, ale ve skutečnosti i sociálních a ekonomických. Krize provázená vysokým zadlužením a následnými úspornými opatřeními většiny rozvinutých států zároveň znamená stagnaci nebo i omezování rozvojové pomoci. Po ní však velmi hlasitě volají rozvojové země (i včetně ekonomických velmocí jako je Čína), zejména v souvislosti s podezřelou zelenou ekonomikou, vyžadující nové technologie i investice.

Start pozitivních rozvojových iniciativ

Výsledky a význam Ria+20 však nemůžeme posuzovat jen podle obsahu závěrečného dokumentu a podle názoru nevládních organizací, které na protest sepsaly petici „Budoucnost, kterou nechceme“. Především je třeba zdůraznit, že snad stejně významný jako konference sama – a vzhledem k jejím rozpačitým výsledkům možná významnější – byl rozsáhlý přípravný proces. Začal přípravou návrhu rezoluce OSN o konferenci již v roce 2009 a intenzivně pokračoval v letech 2010, 2011 a zejména před vlastní konferencí v roce 2012. Ačkoliv šlo formálně o mezinárodní proces, samotné vlády ani OSN zdaleka nebyly jedinými institucemi, kde se konference připravovala. Naopak, mobilizovaly se nesčetné další organizace včetně velkých společenských skupin. Velmi aktivní byly tradičně nevládní organizace na celém světě, ale zdaleka nejen ty. Podnikový sektor v mnoha zemích a zejména nadnárodní společnosti vstřícně uchopily výzvu zelené ekonomiky a přinesly veliké množství skutečně zajímavých iniciativ včetně finančních a jiných závazků.

Zmíníme dále výrazný příspěvek vědecké komunity, která pod vedením Mezinárodní vědecké rady (ICSU, International Council of Science) uspořádala v Londýně (26. – 29.

Prof. RNDr. Bedřich Moldan, dr. h. c. (1935)

Riaditeľ Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, Praha

- Člen delegácie ČR pre prípravu Konferencie OSN Rio+20
- Člen Rady MŠMT pre veľké infraštruktúry
- Člen Vedeckej rady VŠCHT
- Člen Rady vlády ČR pre udržateľný rozvoj a predseda Výboru pre stratégie
- Podpredseda Vedeckej rady MŽP ČR
- Člen Českej štatistickej rady
- Člen Českej inžinierskej akadémie
- Člen Českej komise UNESCO
- Senátor Parlamentu Českej republiky, 2004 – 2010
- Vedecká rada Európskej environmentálnej agentúry v Kodani, člen 1999 – 2002, predseda 2002
- Komisia pre udržateľný rozvoj OSN, predseda 2000 – 2001, podpredseda 1993 – 1994
- Člen delegácie Českej republiky pre vyjednávanie o pristúpení k EÚ, vyjednávač pre životné prostredie, vedu a vzdelávanie, 1998 – 2001
- Minister životného prostredia Českej republiky, 1990 – 1991

Publikácie: Autor, spoluautor, editor a prekladateľ stoviek vedeckých článkov, monografií, vedecko-populárnych publikácií a článkov v odbornej a dennej tlači z odborov analytickej chémie, biogeochemie, životného prostredia, ekonómie a vzdelávania (pozri www.moldan.cz)

března 2012) velkou konferencí s 3000 delegáty, nazvanou Planeta pod tlakem (Planet under Pressure). Konference shrnula své poselství v dokumentu Deklarace o stavu planety (The State of the Planet Declaration), který působivě prezentovala přímo v Riú. Základním principem konference byla koncepce antropocénu, jejímiž autory jsou Eugene F. Stoermer a Paul J. Crutzen (v článku z r. 2000). Industriální éra (Crutzenem a Stoermerem symbolicky položena do roku 1784, kdy James Watt ohlásil vynález parního stroje) začíná převratně nové období ve vývoji planety Země. Je to éra, kdy síla lidské ekonomiky, založená na vědě a technice v mnoha ohledech, a to i v zásadních ohledech, překonává síly přírodní. Koncovka –cén naznačuje, že jde o radikálně novou geologickou epochu. Minulá období trvala často mnoho miliónů let, současné trvá sice jen něco málo přes 200 let, ale přineslo sebou zásadní změny planetárního rozsahu. Podstatným způsobem je změněno složení atmosféry, oceán prodělal změnu složení tak hlubokou, jaká nenastala v posledních několika miliónech let, lidmi vyvolané procesy přesunu hornin a jiné materiálové toky kvantitativně převyšují procesy přírodní. Nejvíce viditelnou změnou je probíhající globální změna klimatu, z největší části vyvolaná lidskou činností a to především emisemi skleníkových plynů ze spalování fosilních paliv. Základní příčinou těchto změn jsou lidé, jejich materiální spotřeba a výroba. Na začátku období antropocénu žilo na světě přibližně 800 miliónů lidí. Tohoto počtu dosáhlo lidstvo pomalým a v podstatě plynulým vývojem za celou předchozí historii. V současné době je nás více než 7 miliard, z toho více než 50 % lidí žije ve městech a do konce století – kdy by se už počet lidí měl stabilizovat – dosáhne počet obyvatel na planetě Zemi čísla 10 miliard. Nejde ovšem jen o pouhou lidskou aritmetiku, ale zejména o rostoucí materiální nároky. Snad nejhlasitěji citovaným cílem současné globální ekonomiky by podle závěrů summitu Rio+20 mělo být především odstranění chudoby. S tím souhlasili úplně všichni, avšak znamená to zároveň stále rostoucí nároky na všechny přírodní služby: potraviny, obydlí, pitnou vodu a všechny ostatní záležitosti důstojného života, elektrinu a dostupnou dopravou počínaje.

Kosmetické úpravy v dokumentech nestačí

Pro naplnění výzvy udržitelného rozvoje je podle mého názoru zapotřebí především obratu v myšlení přímo Koperníkovského kalibru. Při jedné ze zahajovacích řečí na Summitu Země v Rio de Janeiro v roce 1992 prohlásila tehdejší norská ministerská předsedkyně Gro Harlem Brundtlandová, hlavní autorka zprávy OSN *Naše společná budoucnost*, že transformace společenského a ekonomického rozvoje na trajektorii udržitelnosti je sice nutná, avšak velmi obtížná, a přirovnala tento manévř k tak významným událostem v lidských dějinách, jako byla neolitická revoluce, jež postupně nahradila společnost lovecko-sběračskou režimem zemědělským. Stále zůstává otevřená otázka, jak toho dosáhnout. Po mém soudu víceméně kosmetické úpravy navrhované v současných dokumentech nestačí. Lidé jsou pány na planetě Zemi, a pokud se nezačnou chovat jako odpovědní hospodáři, nýbrž jen jako čeledín, kteří se snaží z pánova majetku urvat co nejvíce a profitovat na něm bez vlastní odpovědnosti, zcela určitě špatně skončíme. Prostě musíme vzít na vědomí, že už dnes je nás na planetě více než 7 miliard a jistě nechceme upírat ani příštím generacím žít stejně dobře nebo lépe než my. Tato situace života v antropocénu je historicky zcela nová, zcela bezprecedentní. Po materiální stránce už nemůže být ekonomický a civilizační rozvoj extenzivní, jako tomu bylo v minulosti, a jako tomu je až dosud.

Samotná konference Rio+20 pak nebyla jen sérií proslovů prezidentů a ministrů. Konalo se několik set doprovodných akcí, většinou velmi zajímavých a hojně navštěvovaných, kde jednotlivé země, nejruznější mezinárodní organizace, představitelé vědecké obce i velké průmyslové podniky představovali své často mimořádné příspěvky k transformaci k udržitelnému rozvoji. Prezentovala se i Česká republika, a to úspěšnou akcí s názvem "Měření zelené ekonomiky: Porozumění novým indikátorům rozvoje společnosti „za HDP“. Seminář připravilo Centrum pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy a moderoval jej Bedřich Moldan. Mimo zástupce Ministerstva životního prostředí vystoupili řečníci z Globální sítě ekologické stopy, Evropské agentury pro životní prostředí a OECD. Důležitou součástí těchto četných doprovodných akcí bylo oznamování nových projektů zaměřených na klíčová témata Rio+20 a zelené ekonomiky: energetika, voda, produkce potravin, oceány, využití přírodních zdrojů. Celková hodnota závazků států, organizací i jednotlivých podniků (zejména nadnárodních konglomerátů) byla spočtena na 513 miliard dolarů. Česká i světová média však věnovala konferenci Rio+20 jen malou pozornost a jejich hodnocení bylo převážně negativní, ovlivněné především rozpačitým závěrečným dokumentem. Typický komentář naznačuje titul z Ekolistu: „Rio+20: Bezzubá dohoda vyvolala otázky, zda mají obři summitu OSN vůbec smysl“.

postoje. Obvykle ji v tom účinně podporovaly země EFTA (Norsko, Švýcarsko, Lichtenstein, Island), zatímco další členové OECD USA, Kanada, Japonsko, Austrálie, Mexiko a Korea podporovali EU jen občas a spíše zastávali svá vlastní specifická stanoviska. Druhým pólem byla mocná skupina G77 a Čína, za kterou zpravidla hovořila její předsednická země (v době přípravy Rio to bylo Alžírsko), ale jednotliví členové nebyli plně vázání jednotným stanoviskem. Někteří z nich, zejména někteří příslušníci skupiny zemí zvané ALBA (Venezuela, Ekvádor, Bolívie, Kuba, Nikaragua a několik malých karibských ostrovů) často působili značně destruktivně. Například se v úplném závěru konference distancovali i od výsledného dokumentu „Budoucnost, kterou chceme“, protože byl pro ně příliš „kapitalistický“ ve své (velmi vágní ostatně) podpoře zelené ekonomiky a ekonomických přístupů vůbec.

Evropská unie se k výsledkům Rio vrátila na zasedání ministrů životního prostředí v Bruselu dne 25. října 2012. Zde byl přijat důležitý dokument „Rio+20: Výsledky a následné aktivity“. Jsou zopakovány všechny důležité návrhy, které při přípravě Konference Rio+20 Evropská unie přinesla a které byly přijaty jen z velmi malé části. Mezi jiným chce dále prosazovat zásadní posílení UNEP přeměnou na specializovanou silnou organizaci v rámci OSN, která by měla podstatně větší kompetence – a rozpočet – než má UNEP (pouhý program) dnes. Také zdůrazňuje roli vědy, potřebu respektovat planetární ekologické meze a dbá na lepší ochranu přírodních zdrojů, ekosystémových služeb a biologické rozmanitosti.

Nejvýznamnější výsledek Rio+20

Snad nejdůležitějším formálním výsledkem Rio+20 je schválení záměru přijmout globální cíle udržitelného rozvoje. Rovněž k tomuto závazku se EU plně hlásí a zdůrazňuje, že tyto cíle mají být univerzální, platit pro všechny země, měl by jich být omezený počet, mají být akčně zaměřené, snadno sdílitelné a zejména mají být stanoveny konkrétní cílové parametry a příslušné indikátory. Cíle udržitelného rozvoje se mají stát nástupcem Rozvojových cílů tisíciletí, které přijalo OSN na svém miléniovém summitu v r. 2000 a které mají termín do r. 2015 a jsou zaměřeny na rozvojové státy. Podotýkáme, že ne všechny se zřejmě podaří splnit, ale i tak se považují za úspěch, protože velmi přispěly k soustředěnému úsilí na zásadní otázky, jako je odstranění hladu, vzdělání či přístupu k čisté vodě. Má je vypracovat zvláštní pracovní skupina zástupců přibližně 30 států, která by v současné době měla začít pracovat v rámci Valného shromáždění OSN.

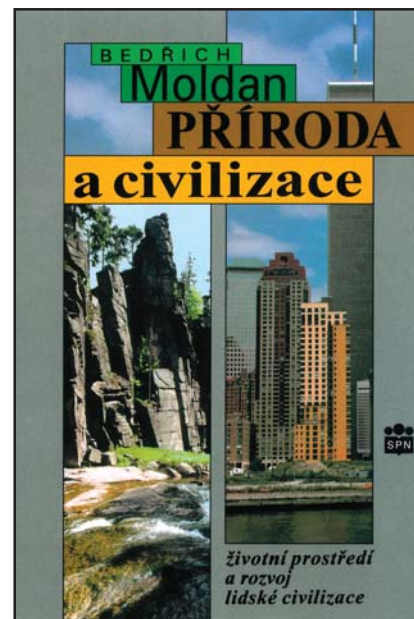
Tento případný výrazný úspěch Rio+20 by nebyl výsledkem „shora“ připraveného schématu, ale iniciativy „zdola“, návrhu dvou celkem malých, ale rozumných a aktivních zemí. Myšlenka těchto cílů nebyla obsažena v prvním návrhu „nulové verze“ závěrečného

Prof. Bedřich Moldan sa podieľal na príprave Konferencie OSN o trvalo udržateľnom rozvoji (UNCSD/Rio+20) ako podpredseda predsedníctva prípravného výboru (Vice-Chair of the Bureau of the Preparatory Committee). Ako podpredseda hlavného výboru sa podieľal aj na Konferencii o trvalo udržateľnom rozvoji v Riu pred dvadsiatimi rokmi

Úloha Evropské unie

V průběhu celého přípravného procesu hrála významnou úlohu Evropská unie. V souladu s Lisabonskou smlouvou vystupuje jako jediný blok, za všechny země mluví buď představitel Evropské komise nebo předsednická země, kterou bylo v prvním pololetí r. 2012 Dánsko. Celá sedmadvacítka se často a pravidelně schází a své postoje koordinuje při obvykle velmi otevřené výměně názorů. Při podobných situacích hrozí, že se výsledným stanoviskem stane „nejmenší společný jmenovatel“. Ke cti zástupců EU je třeba říci, že taková situace nastala jen zcela výjimečně, Unie konsistentně uplatňovala jednoznačně progresivní

Publikácia *Příroda a civilizace* vyšla v roku 1997. Posledná monografia prof. B. Moldana s názvom Podmanená planéta vyšla v roku 2009

dokumentu, byla doplněna na základě návrhu Kolumbie a Guatemaly. Pokud se podaří cíle udržitelného rozvoje úspěšně vypracovat a schválit, bude to znamenat důležitý krok ke globální udržitelnosti. Nakonec tedy můžeme souhlasit s generálním tajemníkem OSN, který na závěr konference řekl: „Rio+20 nám dalo solidní platformu, na které můžeme stavět“. Pokud se podaří rozvinout četné iniciativy, které na Rio de Janeiro zazněly, znamenala by tato historicky snad vůbec největší konference OSN přece jen úspěch a významný posun směrem k celosvětovému udržitelnému rozvoji.

Bedřich Moldan